

Ladislav MŇAČKO - (* 29.01.1919 + 24.02.1994)

AKO CHUTÍ MOC

Ladislav Mňačko, človek, ktorý prežil útrapy koncentračného tábora, bol priamy účastník partizánskych bojov a povojnových revolučných časov. Budovateľ komunistického režimu, neskôr, tak ako mnoho iných, jeho veľkým kritikom a žalobcom.

Práve v politickom pamflete, tak je samotným autorom nazvaný román *Ako chutí moc*, sa čitateľ stretáva s hľadáním odpovede na otázku, prečo sa z komunistov, bojovníkov za spravodlivejšiu spoločnosť, stali neobmedzení vládcovia nad životom a smrťou obyčajných ľudí.

Mňačkove úvahy o hľadaní odpovede, ktoré sú do diela vnesené prostredníctvom fotoreportéra Franka (pravdepodobne symbolizuje samotného autora), sú základnou ideou diela. Majú veľkú výpovednú hodnotu, je v nich ukryté kompletne poslanstvo knihy pre čitateľa. Vôbec nie je potrebný dej, ktorý býva neoddeliteľnou súčasťou každého románu. Dejom sú tu vlastne spomienky jedného živého človeka na „mŕtveho.“ Zmenu autorovho postoja k vtedajšiemu politickému systému symbolizuje prerod obyčajného človeka na veľké ľudské monštrum: *Frank ho poznal, keď vyhlásil o sebe záväzne a hrdo: môj život je revolúcia a revolúcia je môj život! Vtedy to znelo pravdivo, ba ani nie neskromne...Čo sa s ním stalo a kedy sa to začalo? Kedy objavil ešte inú cenu svojho života ako revolučnú?... Kedy premenil hlboko v sebe my na ja? ... A čo z toho mal? Aké šťastie mu prinieslo jeho postavenie? ... Myslel si, že viac moci v rukách - väčšia istota? Preto si sústreďoval v rukách stále väčšiu*

moc, preto si neraz málo dôstojnými prostriedkami upevňoval dobyté postavenie!" (str.55, 131, 204)

Postupne sa môžeme stretnúť s vnútorným bojom autora pochopiť, kto a čo je príčinou toho všetkého. Mňačkovi jeho presvedčenie nedovoľovalo pochybovať o praktikách vládnucej triedy, hoci sám ako žurnalista a fotoreportér sa neraz presvedčil, ako ho Titani vnímajú: "...budem všetkým na očiach, nikto ma nebude vnímať, mňa ľudia nikdy a nikde neberú na vedomie, akosi patrím k tomu, tisícom som sa už toľko ráz mihol pred očami, ale keby sa niekto kohokoľvek z nich opýtal, ako vyzerám, asi by sa v pomykove zarazil. Ja nie som človek s tvárou, moja tvár, to je tá vec, visiaca na remienku na mojom bruchu, šošovka veľkého objektívu Hasselbladu, to som ja... Bol veľkovýrobcom verejných tvárí, retušérom, dodávateľom, popularizátorom tvárí, súčasťou súkolia, ktoré vytváralo verejné legendy o pomyslenej veľkosti malých, o význame bezvýznamných, o kráse mrzkých." (str. 13)

Je zaujímavé sledovať akým smerom sa postupne uberajú Mňačkove myšlienkové pochody. Zo začiatku má čitateľ pocit, že sa autor „zuby nechty“ bráni myšlienke, že zodpovednosť je na hlavách veľkých, mocných predstaviteľov strany. Dokonca akoby chcel presvedčiť nielen čitateľa, ale aj sám seba, že za každou zmenou stojí žena - asi tak, kde čert nemôže, pošle ženu: "... Tá vie, ide naisto. ...pozná tú prastarú hru. Žena, ktorá ide po mužovi, urobí všetko, aby ho v čo najkratšom čase izolovala od priateľov." (str.46)

Podľa mňa by bolo naivné uspokojiť čitateľa s takouto odpoveďou. Pravda o „mŕtvom“, bola niekde inde. Úzko spojená s veľkosťou človeka, jeho spoločenským postavením. Prerozdelenie ľudí na malých, neviditeľných (prostý

človek)a na toho iného, veľkého (Titana). Mňačko dáva do pozornosti skutočnosť, že ten iný si vôbec neuvedomoval, že bez tých malých, by vlastne nebol, nemohla by existovať jeho veľkosť. Opojený drogou zvanou moc, likvidoval všetkých nepohodlných: „Čistil. Čistil a čistil. Osvedčil sa. Poslali ho vyčistiť zasvinený kraj. Žiadali od neho: buď rozhodný, pevný, tvrdý a nepodplatiteľný. A nesentimentálny. Neboj sa tvrdých činov a pamätaj, keď sa rúbe les, lietajú triesky. Za triesky ťa nikto nebude volať na zodpovednosť. Tak rúbal. Triesky lietali.“ (str.42)

V závere diela sa nesie jasný odkaz autora ako výstraha pred nekontrolovateľnou slávou a mocou, ktorá opíja, je silným omamným prostriedkom. Upozorňuje, že na moc treba byť pripravený, pretože ak sa niekto zrazu stane mocný, nevie čo s ňou. Nevie ako ju použiť, môže napáchať viac zla ako dobra. Proste jednou vetou povedané, moc zlomí každý charakter: „Nikoho, kto si sám formoval svoj vlastný osud. Ty si mal možnosť formovať ho tak, ako si ho formoval. Ale mohol si aj inak. Ty si si zvolil svoju cestu. Krutú cestu. Možno najkrutejšiu. Cestu ohromného vypätia - do ničoty. A bdejúci má len jedinú odpoveď, neuspokojivú: moc korumpuje.“ (str.207)

Ako chutí moc je kniha, ktorá ma skutočne zaujala. Práve preto sa nedalo len na dvoch stranách zachytiť všetky moje poznatky. Je to podľa mňa jedno z mála diel, ktoré som doteraz prečítal, o ktorom by som dokázal napísať viac strán. Dielo je plné rečníckych otázok, nájdeme v ňom aj zopár vulgarizmov, ktoré trochu samotnú knihu okorenili.

Mňačko, L. : AKO CHUTÍ MOC. Bratislava : SLOVENSKÝ SPISOVATEL, 2002.